

МІЖНАРОДНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ШТАБ: СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ У СИСТЕМІ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ НАТО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезі розглянуто діяльність Міжнародного військового штабу (МВШ) — ключового елементу військової структури Організації Північноатлантичного договору (НАТО). Досліджено його організаційну побудову, функції та місце у забезпеченні стратегічного планування, координації дії збройних сил союзників, а також аналізуються основні виклики, які постають перед штабом у контексті сучасної безпекової архітектури. Особливу увагу приділено співпраці МВШ з державами-партнерами, включаючи Україну. У роботі використано офіційні документи НАТО, аналітичні доповіді та висновки провідних експертів з питань міжнародної безпеки.

Ключові слова: НАТО, Міжнародний військовий штаб, колективна безпека, стратегічне планування, командна структура, збройні сили, безпекова політика.

Abstract

The thesis examines the activities of the International Military Staff (IMS), a key element of the military structure of the North Atlantic Treaty Organization (NATO). Its organizational structure, functions and place in ensuring strategic planning and coordination of the Allied armed forces are studied, and the main challenges facing the headquarters in the context of the modern security architecture are analyzed. Particular attention is paid to the cooperation of the ISDP with partner states, including Ukraine. The paper uses official NATO documents, analytical reports and conclusions of leading experts on international security.

Keywords: NATO, International Military Staff, collective security, strategic planning, command structure, armed forces, security policy.

Вступ

У сучасному світі, де питання глобальної безпеки дедалі частіше виходять на передній план міжнародного порядку денного, зростає потреба у надійних, ефективних механізмах колективної оборони. Однією з найвпливовіших та найбільш розвинених структур у цій сфері є Організація Північноатлантичного договору (НАТО), яка об'єднує держави з метою забезпечення миру, стабільності та стримування потенційних загроз[2]. У цій архітектурі безпеки особливу роль відіграє **Міжнародний військовий штаб (МВШ)** — ключовий елемент командної структури Альянсу, що забезпечує стратегічне планування, військову координацію та оперативну підтримку рішень, прийнятих політичним керівництвом НАТО.

Результати дослідження

Міжнародний військовий штаб (МВШ) є центральним органом військового планування в НАТО, розташованим у штаб-квартирі Альянсу в Брюсселі. Його основне завдання — надання стратегічних військових рекомендацій та забезпечення координації між військовими структурами Альянсу, політичним керівництвом та країнами-членами[4].

Структура МВШ

МВШ підпорядковується Військовому комітету НАТО — вищому військовому органу Альянсу. Штаб очолюється Генеральним директором, який зазвичай є офіцером високого рангу однієї з країн-членів. Основні підрозділи штабу включають:

- **Оперативний відділ**, який відповідає за поточні операції Альянсу.
- **Відділ стратегічного планування**, який займається довгостроковими військовими концепціями[1].
- **Відділ політики та партнерств**, який координує взаємодію з державами-партнерами та міжнародними організаціями[5].
- **Аналітично-дослідницький центр**, що опрацьовує інформацію щодо загроз і викликів.

Функції та завдання[6]

МВШ здійснює постійне військове оцінювання ситуації у світі, розробляє рекомендації щодо розміщення сил НАТО, планує операції з реагування на кризи, бере участь у створенні спільних військових доктрин. Одним із найважливіших завдань штабу є оперативне забезпечення взаємодії між усіма структурами НАТО, включно з Верховним головнокомандувачем ОЗС НАТО в Європі (SACEUR) та в Трансформативному командуванні (АСТ).

Роль МВШ у сучасних умовах

У контексті нових викликів — таких як гібридні загрози, кібератаки, терористичні загрози, агресивна політика росії — МВШ став ключовим інструментом адаптації військової політики НАТО. Він забезпечує швидке прийняття рішень та ефективне реагування на кризи, як, наприклад, під час війни в Україні, де МВШ активно координував військову допомогу та планував навчальні місії для українських ЗС[7].

Взаємодія з партнерами

Особливу увагу МВШ приділяє розвитку партнерських відносин — у тому числі з Україною, Грузією, Швецією, Фінляндією (до вступу до НАТО) та іншими. В рамках Програми «Партнерство заради миру» штаб активно підтримує трансформацію оборонних секторів держав-партнерів, що відповідає стандартам НАТО.

Висновки

Міжнародний військовий штаб НАТО відіграє ключову роль у підтримці ефективності системи колективної безпеки Альянсу. Його гнучка структура, стратегічне бачення та здатність до оперативного реагування роблять МВШ унікальним центром управління складними військовими процесами[1]. У сучасному світі, що характеризується нестабільністю, зростанням конфліктів і транснаціональних загроз, функціонування такого штабу є критично важливим для підтримання миру та стабільності.

Для країн-партнерів, таких як Україна, співпраця з МВШ відкриває широкі можливості для військової інтеграції, реформування Збройних Сил і досягнення оперативної сумісності з Альянсом. У цьому контексті, значення МВШ лише зростатиме в найближчому майбутньому, особливо з урахуванням зміни концепцій війни та необхідності швидкого реагування на новітні загрози[3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. НАТО. Міжнародний військовий штаб: структура і завдання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69710.htm – Назва з екрана.
2. Капітоненко М. Міжнародна безпека: підручник / М. Капітоненко. – К. : Дипломатична академія України, 2020. – 240 с.
3. Біла Л. Стратегічна концепція НАТО: еволюція та перспективи / Л. Біла // Український журнал міжнародного права. – 2021. – № 2. – С. 32–41.
4. Воронкова Г. Є. Безпекова політика НАТО: організація, функції, виклики / Г. Є. Воронкова. – Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2019. – 198 с.
5. NATO Military Committee. Handbook. – NATO HQ Brussels: NATO Standardization Office, 2022. – 140 p.
6. Іщенко А. НАТО і сучасна система міжнародної безпеки / А. Іщенко // Політичний менеджмент. – 2023. – № 1. – С. 22–29.
7. NATO Public Diplomacy Division. NATO 2023 Annual Report. – Brussels: NATO HQ, 2024. – 120 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/pdf/20240320_annual-report-2023.pdf

Оришук Дмитро – студент групи ЕЛ-23б, факультету інформаційних електронних систем, Вінницький національний університет, Вінниця, e-mail: orisukzimitrok@gmail.com

Науковий керівник: Корнієнко Валерій Олександрович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Dmytro Oryshchuk - student of group EL-23b, faculty of information electronic systems, Vinnitsa National University, Vinnitsa, e-mail: orisukzimitrok@gmail.com

Supervisor: Kornienko Valerii – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com